

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Băndășana, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrișana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz, Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul, Comuna, Concordia, (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrișă), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgetana, Fortuna, Prăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilna-mare), Răureana (Cap. Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercășiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tîbășana, Timișana, Ulpiana, Uniea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad) Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

pe spațiul unui cm² câte 10 fileri

„...Învăscute în pieile cămătarilor?...“

An de an se pot ceti critici, mai aspre sau mai puțin aspre, la adresa băncilor noastre. În timpul din urmă, cea mai aspră învinuire le-a făcut-o dl *Vasile Stroescu*. neîntrecutul nostru mecenate, prin cuvintele că băncile sunt „*învăscute în pieile cămătarilor, prin cari nu străbate nici un simț omenesc; dacă fac ceva, numai de ochii lumii — și cu niște contribuiri ridicole*“.

De altă parte foile maghiare, aproape zi de zi, dau o interpretare tendențioasă politice de bancă a institutelor noastre de credit și, acum mai recent, comentând unisono broșura contelui *Stefan Bethlen* cu titlul „*Cumpărarea de realități de către Românii din Ungaria în ultimii cinci ani*“, — arată că în perioada numită Românii ar fi cumpărat dela Maghiari, în 16 comitate, unde aceste popoare sunt amestecate, 96.000 jug. de pământ arător și 70.000 jug. de pădure, în valoare de circa K 70.000.000 și că acești valahi, prin politica lor de realități conștie și sistematică, ce o fac prin băncile lor, amenință să ia în stăpânire întreg teritoriul ce poartă numirea istorică Ardeal.

Astfel toate ziarele și revistele economice cer să intervină cu grăbire statul pentru mântuirea ideii de stat maghiar, prin o lege asupra politice de realități, singură chemată să apere ideea de stat amenințată și, în locul prim, prin o politică de colonizare corăspunătoare; căci doară organizația economică

a naționalităților numai prin astfel de legi se va putea contrabalansa.

Deci, ca întotdeauna, băncile noastre sunt învinuite și acum, din două părți extreme, că s'ar abate dela menirea lor și că nu mai sunt cele ce ar trebui și ar putea să fie.

Ambele aceste învinuiri însă, purcese de altfel, din sentimente cu totul opuse, trebuie să o spunem cu regret nu corăspund adevărului și băncile nu le merită. De aceea ne simțim datori a lua poziție în contra lor și de a le reduce la adevărata lor valoare sau, și mai bine zis, de a spulberă odiul ce se aruncă, prin ele, asupra băncilor noastre.

Nu corăspunde adevărului și nu e meritată apostrofarea d-lui *Stroescu*, din mai multe cauze, pe cari noi le-am accentuat și cu alte ocazii în coloanele acestei reviste. Odată, pentru că băncile au fost înființate cu *frumosul scop* de a ajutură ameliorarea sortii poporului nostru. Și ele au și stărut, în cadrele organizării lor și a posibilității, pentru ameliorarea situației materiale și, în parte, și a celei spirituale a poporului românesc din patrie.

Înființarea băncilor a fost și la noi, ca pretutindeni, reclamată de spiritul timpului și mai ales de împrejurările noastre speciale din țară. Ele au fost înființate pentru satisfacerea trebuințelor de credit și economii ale mulțimii, pentru stărpirea cămătăriei, pentru sporirea producției, etc.

Nu e îndoială, că pe urma libertății de care, mai mult sau mai puțin, au început să

beneficieze toate popoarele și toate clasele sociale, s'a pornit o eră de progres general și de emulație pe toate terenele de activitate. Agricultură, meseriile, industria, comerțul, științele și artele, toate au luat în scurt timp un avânt nemai pomenit. Dar tot așa de rapid și în mod prodigios s'au dezvoltat și chestiunile financiare. La noi îndeosebi după aducerea *Legii comerciale ungare, articolul XXXVII din anul 1875*, toate instituțiunile economice și mai ales *băncile și înscăirile* au început a răsări, ca din pământ, în toate părțile, așa că s. e., ca să ne folosim de o comparație a unor date ce, din întâmplare, le avem la îndemână, în anul 1908 se aflau în întreagă țara peste 2300 bănci (societăți pe acții) din cari românești 152, adică ale noastre în proporția de 1:15 față de băncile altor neamuri.

Dacă n'am fi înființat aceste bănci, am fi astăzi și în privința satisfacerii trebuințelor de credit cu totul tributari străinilor.

Astfel cine, om nepreocupat fiind, se mai poate îndei, că spiritul timpului, cu forța lui fatală, a adus cu sine ca, atunci când conlocutorii noștri au început să înființeze, pe întrecute, bănci, nici noi să nu stăm la o parte, așteptând ca și trebuințele cele mai neapărate de credit ale poporului nostru să fie satisfăcute de băncile altor naționalități din patrie?

Nu, poporul românesc din această țară nu a putut să rămână neinfluențat de această mișcare excepțională și de noua stare de lucruri ce se înstăpâniă, de jur împrejurul lui.

Astfel frunțașii poporului nostru au înființat, rând pe rând, băncile, cari le avem și cari abia fac a 15-a parte, din numărul total al băncilor din patrie, fără să mai vorbim și de proporția, neasemănat mai nefavorabilă băncilor noastre, a capitalurilor mari, ce le învârtesc băncile altor neamuri din patrie.

Ne întrebăm acum, și cu drept cuvânt: ce ar fi de capul nostru și unde am ajunge, dacă și acest teren ar fi fost cuprins, ca și peste tot, al comerțului, al meseriilor, al industriei și ca toate celelalte, de cătră alte neamuri?

Ce ar fi de capul și de viitorul nostru, dacă în atâtea centre n'ar fi bănci românești și dacă și în chestii de credit și economii am fi cu totul aserviți băncilor sătești, maghiare, nemțești, sârbești, ovrești, armenști etc.?

Bine ar fi oare, s. e., ca în loc de a administra noi cele vr'o 150.000.000 coroane, bani de ai noștri — sub titlul de capital so-

cietar, fonduri de rezervă, depozite spre fructificare, etc., să ni-le administreze alții?

Bine ar fi ca mare parte din profitul net realizat, de vr'o 3,000,000 coroane, să treacă în proprietatea altor neamuri?

Bine ar fi ca noi, tocmai acum — așa de lipsiți de oameni independenți — să nu avem cei câteva sute de funcționari de bancă, cari trebuie să fie legați cu trup cu suflet de interesele neamului, pe cari le pot servi cu tot devotamentul sufletului lor?

Dar cine ar putea să susțină fără muștrare, că băncile nu au făcut și servicii reale poporului?

Doar știm cu toții, că în fiecare comună se întâmplă, an de an, număroase transacții, trecându-se dintr'o mână într'alta, pământ din câmp și intravilane, cu realitățile de pe ele, transacții, cari la frații noștri de pretutindeni reclamă milioane. Aceste transacții, aproape în toate cazurile, se fac cu bani împrumutați. Și nu e bine oare că băncile aceste hulite satisfac această trebuință mare și indispensabilă de credit?

Dar băncile, prin creditele ce acordă pentru cumpărarea de realități, pentru cumpărarea vitelor trebuincioase în economie, pentru procurarea de mașini și unelte economice perfecționate etc., lucrează în mod real și binefăcător pentru sporirea producției naționale.

Cât de număroase sunt însă cazurile de nenorociri elementare în fiecare an!

Focul mistue an de an mii și mii de case și edificii economice, adesea împreună cu vitele, mașini, unelte economice, bucate, nutreț, haine etc., în valoare de milioane; *grindina și bruma* de asemenea distrug an de an, recolta din nenumărate hotare, împreună cu viile și grădinile de pomi; mare lipsă și sărăcie produc și *potopurile*, și *seceta*, care bântue, parecă, tot mai des. Iar fiindcă poporul nostru, din nefericire, nu face uz decât în măsură foarte minimală de instituția asigurărilor, și repararea acestor calamități se face cu ajutorul băncilor.

Dar cine ar putea tăgădui că băncile, afară pe binefacerile numite mai sus, n'au făcut și nu fac și alte multe lucruri neapărat necesare pentru obște?

Oare ajutoarele, ce se dau școalelor, bisericilor, meselor studentești, internatelor, feluritelor reuniuni etc., să însemneze numai atâta, că la inima conducătorilor noștri de bancă „nu străbate nici un simț omenesc.“?

Cine nu știe, că multe din instituțiunile noastre culturale și îndeosebi toate reuniunile

sunt avizate la ajutorul băncilor și că fără ajutorul acestora multe nu s'ar mai putea susține și ar trebui să sisteze orice activitate?

Cine nu vede deci, că și ajutoarele date în felul acesta de bănci nu sunt chiar „contribuiri ridicole“, ci o sursă, care merită laudă și nu dispreț.

Ca să aducem numai un exemplu mai recent, referitor tocmai la împrejurarea, care a provocat această discuție, spunem că numai 20 din cele 145 bănci, trecute în *Anuarul* lor pe an. 1912, au contribuit pentru scopuri culturale și de binefaceri cu suma de K 100,467.

Celelalte bănci au contribuit și ele, mai mult sau mai puțin, după măsura puterilor lor, pentru scopurile amintite. Iar „*Albina*“ singură, a dat pentru scopuri culturale și de binefaceri în ultimii 10 ani suma de K 186,100.

De altfel nu trebuie să ne mirăm că aceste bănci hulite nu au jertfit și mai mult pentru scopuri de interes obștesc. Pentrucă ele, ca orice organisme, în cea mai mare parte, până acum, tinere, au trebuit, înainte de toate, să-și asigure existența. De altă parte, precum prea bine distinge un economist de ai noștri, aceste bănci, de fapt, sunt „*întreprinderi private*“, ale consorțiilor (acționarilor) cari le au întemeiat, și nici decum *instituțiuni naționale*, chemate să promoveze numai scopuri publice.

În consecință: dacă băncile pe lângă atâtea foloase puse la dispoziția publicului nostru și numite mai sus, ele mai dau și pentru scopuri culturale și de binefaceri sute de mii în fiecare an și dacă ele au înființat și fonduri de binefaceri, cari în anul 1908 reprezentau în total suma de K 156,605, — e dovadă că acționarii și conducătorii băncilor sunt *străbătuți* totuș de *simț omenesc* și că ei din an în an, contribuie în măsură tot mai potențată și direct pentru scopuri de interes public.

Apoi să nu se treacă cu vederea că, precum „*Solidaritatea*“, însoțirea băncilor, a creat instituția atât de necesară cu numele „*Banca generală de asigurare*“, care e menită să dea educație poporului nostru pe terenul asigurărilor și să-i fie de ajutor în multele sale nenorociri elementare, — tot așa aceeaș „*Solidaritate*“ și băncile vor pune la cale și vor sprijini și alte acțiuni menite pentru folosul poporului, cum sunt însoțirile economice de tot felul, nu mai puțin și promovarea industriei, comerțului și a.

În chipul acesta socotim, că ne împlinim numai o datorință și spunem curatul adevăr,

respingând apostrofarea nedreaptă a dlui Stroescu, care, ni-se pare, țintește să arate că aceste bănci nu ar fi avut și nu ar avea nici un rost în viața poporului nostru și că ele s'ar fi făcut numai pentru scopuri egoiste: adecă pentru cămătărie și îmbogățirea unor particulari.

* * *

Ar urmă acum să ne tragem socoteala și cu antagoniștii din altă parte, cu aceia cari pun în cărca băncilor românești o seamă de prătinse dezastre, ce acestea le-ar pricinui maghiarilor prin cumpărarea în masă, ca prin minune, a sute de mii de jugăre de pământ din mâna acestora.

Pânăce vom putea adună datele necesare, cu cari să răsturnăm pretinsa „*primejdie valahă*“, repetăm ceea ce am spus și cu altă ocazie: această pretinsă primejdie nu este decât o spărietoare, cu care nobilii maghiari ardeleni speculează naivitatea sau bunăcredința guvernului și a opiniei publice maghiare, pentruca să aibă și ei cuvânt a ajunge la „sacul cu grăunțele“ și ocazie a pescui în tulbure.

De fapt proprietatea maghiară, în parte și cea românească, apoi meseriile, industria, comerțul, finanțele, artele, știința și presa, cu un cuvânt toate terenele de activitate le monopolizează, în măsură mai mare decât în oricare alt stat, Oveii. Din această parte amenință pericolul, din zi în zi, tot mai potențat, și nu din o pretinsa „*Daco-România*“. Dar această primejdie Maghiarii nu vor ori nu pot să o vadă. Presa șovinistă îi orbește și astfel fii aleși ai lui Dumnezeu își fac trebșoarele netulburați, acaparând pe sama lor tot ce le va asigura, nu peste mult, un viitor de aur, iar celorlalte popoare din patrie ruină.

* * *

Aceste premise constatăm, că băncile românești sunt instituții de cel mai mare folos nu numai pentru acționarii și funcționarii lor, ci și pentru poporul nostru și nevoile lui în genere, în măsură însemnată pentru instituțiile noastre publice, pentru statul nostru, ca promovatoare ale bunăstării cetățenilor săi, ca plătitoare de contribuții remarcabile pe seama acestuia și ca factori, cari contribuie la susținerea echilibrului atât de necesar în această țară poliglotă, bătută de atâtea vânturi și năpaste.

„Forme tipice de organizație economică-socială“.

În Anuarul ultim al Școlii comerciale din Brașov, dl profesor Ioan Socaciu, publică un studiu remarcabil, cu titlul de mai sus. Ca revistă servind cultura economică generală la poporul nostru, nu putem trece cu vederea și sub tăcere scrieri de felul acesta, destul de rare la noi. Din acest motiv dări de seamă substanțiale trebuie să fie binevenite. În cadrul lor, urmărind de-aproape scrisul autorilor, se atrage cuvenita atenție asupra lui. De altă parte, urmărindu-l cu alți ochi și altă vedere, ici-colo ni-se dă prilej să întregim câte-o afirmație. Doi călători atenți, mergând pe acelaș drum, pot observa în deplină armonie, mai mult decât unul singur.

Elementele sau părțile constitutive, în ființa unei economii, sunt: 1° trebuințele, 2° mijloacele, cu cari satisfacem trebuințele, adică bunurile, 3° activitatea economică, prin care procurăm și întrebuițăm bunurile.

Dela naștere suferim pe lumea asta de felurite neajunsuri. Copiii le percep ca senzații neplăcute, dure-roase. Oamenii adulți le pot exprima mult-puțin lămurit. Se numesc lipsuri sau *trebuințe*.

Trebuințele au ceva constant pentru toate ființele viețuitoare (d. e. alimentația), dar încolo nu sunt de aceeaș calitate, și de forță egală pentru toți oamenii, ci variază după timp și spațiu după indivizi și popoare. Alta este îmbrăcămintea în țările reci, alta în țările calde. Noi râdem de Râpo din poveste, cel „îmbrăcat ca un nap, din călcăe până 'n cap“ în gerul Bobotezii și am râde de un Român, dacă în dricul verii s'ar îmbrăcă cu cojoc! Alte sunt trebuințele unui rege și altele ale unui ziler.

În acest mod, fenomenele vieții economice se prezintă cu trei caractere deosebite: unul tipic constant sau absolut; altul variabil după timp și spațiu; al treilea, variabil după indivizi și popoare.

Caracterul tipic constant. Legi economice.

Caracterul tipic constant sau absolut al fenomenelor economice derivă din natura generală a omului. Numai la om putem vorbi de activitate economică conștientă. Astfel observăm la om o natură economică deosebită de a animalelor, care derivă din ființa sa deosebită și care în trăsăturile ei fundamentale este aceeaș la toți oamenii fără deosebire de timp și spațiu. Prin studierea naturii economice a omului ajungem la cunoașterea *legilor economice*, adică a acelei ordini și acelor reguli, după cari omul tinde a-și satisface trebuințele, utilizând: 1° puterile fizice, pe cari le găsește în sine însuș și în lumea externă în mediul ambiant; 2° puterile intelectuale și morale, ce le posedă.

Existența acestor *legi economice naturale*, permanente, e mai presus de orice îndoială pentru că atât legile naturii fizice externe, cât și legile naturii umane interne sunt imutabile și permanente.

„Omul, cunoscând legile naturale, cari stăpânesc faptele și raporturile economice, înțelege mai bine mecanismul vieții sociale“. (Levasseur, *Precis d' économie politique*, Paris, 1898, pag. 3). Știința economică trebuie să compoarte într'o oarecare măsură darul previziunii și prea de multe-ori e o protestare în contra abaterilor și a erorilor legislațiunii.

Legile economice naturale constituiesc substratul, pe care se poate întemeia preste tot *știința economică*.

„Dacă există legi naturale, cari stăpânesc fenomenele economice, este loc pentru o *știință*; dacă nu există legi naturale, ea nu-i decât o artă“. (Edmond Villey, *Traité élémentaire d' économie politique*. Paris, 1885, pag. 1).

Problema, dacă există legi naturale în fenomenele economice, devine — precum vedem — foarte interesantă, preocupând multe spirite de elită. Și fiindcă dl Socaciu abia a atins-o în treacăt (pag. 7.) mărginindu-se la păreriile lui Ad. Wagner și Bücher: voi reproduc aici și păreriile altor economiști fruntași, din cari vom câștiga lămurire deplină asupra problemei Pentru citații compară și scrierea d-lui profesor A. C. Cuza: *Cei doi Spenceri etc.*, Iași 1900, pag. 25-44, unde cu o profuziune de argumentații se analizează chestiunea.

„Legile economice — zice Maurice Block — ne arată modul de acțiune al puterilor fizice și morale (cari înrauresc actele economice) și limitele lor“.

„Fără aceste legi nu mai există știință economică. Nu mai rămân decât reguli luate din aprecierile individuale, pe cari fiecare le formulează după părerea lui, cari sunt lipsite de orice caracter științific și nu sunt de nici o siguranță în practică“...

„Legile economice sunt naturale, pentru că ele sunt rezultatul naturii umane. Sunt întemeiate și adevărate, pentru că e peste putință să concepem contrariul lor“. Astfel de legi amintește I. N. Keynes următoarele:

Urcarea generală a valorilor este imposibilă, din cauza relativității lor.

Dacă două feluri de bunuri economice au acelaș grad de utilitate, acela care e mai rar va fi cel mai scump.

Din diferitele moduri de producere, capabile de ceva rezultat, modul care va produce rezultatul cu cheltuiala cea mai mică, va întrece pe celelalte.

Înlesnirile transportului tind a nivelă prețurile din localități diferite.

Ușurința conservării tinde a le egaliza la epoci diferite.

La aceste, G. Rümelin mai adaugă teoremele asupra raportului dintre prețuri și salarii, asupra concurenței, asupra circulațiunii monetare, căci ele ne arată formele constante ale efectului colectiv al unor *puteri psihice*.

Să nu uităm legea cea mai importantă, admisă până și de *Laveleye* (care afirma că nu cunoaște decât

o singură lege în economia politică) și anume pe aceea, că pentru a-și întreține viața, omul trebuie să se hrănească.

Înțelegând sub *lege naturală* modul constant în care se manifestează puterile naturii dl. A. C. *Cuza* (Op cit. pag. 41) constată că „faptele economice nu sunt rezultatul numai al manifestării puterilor naturii, ci și al activității umane. Ele sunt dar expresiunea combinației a doi factori deosebiți: factorul *real*, aparținând domeniului fenomenal al lumii materiale externe — supusă unor legi nestrămutate — și factorul *personal*, care este una din nenumăratele forme, sub cari se prezintă *puterea vitală*. Iar viața este un proces de integrare și desintegrare a materiei, a cărui funcțiune esențială este păstrarea de sine. În orice ființă aceeaș cauză se arată ca principiu al existenței sale, ca o stăruință neînfrănată de a se păstra. Se înțelege că manifestațiile acestei puteri a naturii sunt constante, aceleași pretutindeni și pururea. Așa fiind puțința de a se formula legi generale, cari stăpănesc acțiunile oamenilor față cu lucrurile și între dânși, cu prilejul satisfacerii trebuințelor lor, — legi economice naturale — este înafară de orice îndoială*.

„Principiul economic, ori legea economiei puterilor, este punctul de plecare al științei economice. Factorii primitivi ai vieții economice, adică *trebuințele* și necesitatea de a-le satisface cu cea mai mică cheltuială de puteri posibilă, nu atârnă de capriciul omului. (Cuza, op cit. pag. 43).

Amintind aceste discuții științifice analizate de eminentul nostru economist A. C. *Cuza* cred că întregesc armonie *Introducerea* d-lui profesor *Socaciu*, punct 1.

În punctul 2 al *Introducerii* ni-se arată caracterul tipic relativ al fenomenelor economice, adică tipul variabil după timp și spațiu. După mine, și aici rolul principal revine unor *legi naturale*, adică modului constant de manifestare a unor puteri ale naturii, precum clima, fertilitatea solului, cursul apelor, expansiunea vaporilor (cf. *Cuza*, op. cit. pag. 41) și în prima linie *Soarele* (f. *Todica*. Rosturi economice, pag. 9). Fără de lumina și căldura Soarelui amortește orice producțiune omenească și orice licărire de viață pe pământ. Ba acest factor mi se pare atât de important în activitatea și fenomenele economice, atât de independent de voința omenească, încât trebuie să-l pun în categoria legilor amintite la punctul 1.

O țară este bogată prin felul pământului, prin puterea fertilitatea solului, prin situația ei față de Soare. Un pământ bun produce cu puțină muncă, ceea ce altul produce cu o muncă de două și de trei ori mai mare. Felul pământului e decisiv asupra activității economice a locuitorilor lui. Porcelanul nu-l putem fabrica unde ne place ci numai în locuri unde se află caolină. Asemenea stăm cu cimentul, cu sticla, cu mneritul și aproape cu orice întreprindere productivă.

„Un foarte bun patriot — zicea *Ghica* într'un pasagiu din *Convorbirile-i economice* — arată cu mândrie acum câțiva ani, o bucată de fer de foarte

bună calitate, în adevăr. extras dintr'un material aflat pe moșia Broșteni și adăoșea, că s'ar putea exploata întrebuintând la lucrarea acelu mineral întinsele păduri de pe acea moșie. Bunul patriot își dă această părere împins de un sentiment vrednic de laudă, deși eugetarea lui eră lipsită de știință... Inșă intendantul proprietarului de astăzi, om practic și cu bună chibzuială, a lăsat ferul să doarmă în petrii și s'a pus a exploata adevărata bogăție a moșiei, pădurile. Le exploatează cu bună rânduială și cu cap, trăgând un venit însemnat și asigurat pe zeci de ani, pe când dacă s'ar fi pus pe exploatarea ferului ar fi făcut-o în pagubă. Acel intendant a știut că ferul, metalul atât de trebuincios omului, se află răspândit în pântecile pământului ca nici un alt metal, dar că Anglia mai favorizată de natură în aceasta privință, are mineralele de fer în pământuri amestecate cu cărbune și cu toate materiile trebuincioase topirei, încât luând cu lopata acel amestec și aruncându-l în cuptoarele înalte, curge dintr'ânsele gărlă de fer topit, care pe urmă se prelucră în alte cuptoare și se face fer tare. Asemenea împrejurări priincioase nu se află nicăiri aiurea și aceasta face că nici o țară nu poate concura în privința ferului cu Anglia. Ar fi o nesocotință a căuta să exploatăm mineralele de fer. ce le avem în multe părți ale României, aducând cărbune din străinătate sau arzând pădurile noastre*.

„Natura ne-a refuzat cărbunele, înzădar îl căutăm. Este mult mai prielnic a produce ceea ce putem produce cu folos, iară ferul să-l cumpărăm dela Newcastle, unde îl putem găsi uneori pe trei livre tona, pe când noi nu l-am putea produce nici cu un preț înzecit*.

(Va urma).

Gav. Todica.

Asigurări împotriva accidentelor.

— Lămuriri și instrucțiuni. —

(Urmare).

Dela tarifa publicată în cele precedente se face excepțiune întrucât dacă asigurații exercită oarecari ocupațiuni deosebite (sporturi etc) se ia și un anumit adaos de premiu. Adaos de premiu se ia pentru aceia, cari obișnuiesc să umble călări, cu bicicleta, să mâne cai, să umble cu barca, să facă excursiuni pe munți, la ski. la săniat ș. a. m. Adaosele acestea variază între 0.15 — 2. — cor. de fiecare mie de cor. asigurată. Despre adaose sunt făcute consemnări anume, cari se alătură tarifelor de premii.

Asigurările împotriva accidentelor despre cari am vorbit până acuma sunt așa numitele *asigurări individuale împotriva accidentelor*. Ele se fac deci individual, dar se extind în general asupra ori-cărui accident, ce s'ar întâmplă asiguratului prin ori și ce și ori și unde în Europa, pe uscat și și pe mare, întru cât e vorba de linii și distanțe între porturile europene și porturile africane ale mării mediterane ori porturile asiatice ale mării negre.

*

La categoria asigurărilor împotriva accidentelor mai aparțin — pe lângă asigurările individual-gene-

rale — și alte feluri de asigurări, pe cari le-am putea numi — spre deosebire de cele de până acum — speciale. Intre acestea din urmă mult cunoscută este **asigurarea viageră contra accidentelor pe căi ferate**. Această asigurare este valabilă numai pentru accidente intâmplătoare trenului sau vagonului de cale ferată, intrebuintată de asigurat în ori ce parte a lumii. Sub cale ferată se înțeleg nu numai drumurile ferate obicinuite, ci și liniile înguste (industriale), tranvaiurile, căile electrice, funicularile etc.

Asigurarea viageră contra accidentelor de căi ferate, se extinde:

1. Asupra cazului de moarte, când se plătește moștenitorilor asiguratului, întreg capitalul asigurat;

2. Asupra cazului de invaliditate permanentă, când se acordă asiguratului o rentă viageră și

3. Asupra cazului de incapacitate vremelnică de lucru, când se bonifică asiguratului, — în locul câștigului încetat și a cheltuielilor de boală — pentru cel mult 200 de zile însă, o pensie zilnică de $\frac{1}{3}\%$ a sumei asigurate.

Premiul de asigurare se plătește odată pentru totdeauna. Este dară un premiu unic și face 4% dela suma asigurată pentru cazul de moarte. Competința de poliță și timbru este aceeași ca și la asigurările individuale împotriva accidentelor. În urmărire dacă cineva ar voi să asigure contra accidentelor pe căile ferate, o sumă de cor 20,000, — ar plăti ca premiu:

4% dela K 20 000 — = K 80.—

Compet. de poliță = K 2.—

„ timbru = K 1.23

BCU K 83 23

fiind asigurat atât pentru cazul de moarte și pentru cazul invalidității permanente, cât și pentru cazul incapacității de lucru trecătoare. Pentru acest din urmă pensiuena zilnică ar fi Cor 6'33.

Dacă însă se renunță la pensiuena zilnică, adică asigurarea se face numai pentru cazul de moarte și de invaliditate permanentă din premiu se acordă un scăzământ de 25%.

Din contră dacă se plătește un adaos de 50% asigurarea e valabilă și pentru accidente pe vapoarele, ce circulă pe ape și mări, incluzive oceanul atlantic până la 15 grade spre apus dela Greenwich și spre sud până la Gibraltar și incluzive marea mediterană, marea neagră și lacul caspic

*

Asigurarea contra accidentelor pe căi ferate este valabilă pe întreaga viață a asiguratului. Societățile de asigurare obicinuesă să admită asigurările de acest fel și pe timp mai scurt și pe un anumit teritoriu. Astfel se poate contracta asigurarea pentru o călătorie în Europa, zicem de 3 luni, sau pentru o călătorie pe mare de 2 luni ș. m. d. Natural că și premiile pentru astfel de asigurări sunt mai mici.

*

Asigurările de cari am vorbit până acum sunt asigurări individuale. Se pot face însă și **asigurări corporative împotriva accidentelor**. Asigurările acestea sunt potrivite pentru corporațiuni, asociațiuni, funcționari de stabilimente industriale, comerciale etc. Pentru asigurările corporative se face una și aceeași poliță, care cuprinde pe toate persoanele asigurate, nominal arătate. Condițiunile sunt aproape ca și pentru asigurările individuale și asigurarea e valabilă atât pentru timpul serviciului, cât și în afară de serviciu.

Dacă dintre cei asigurați în corpore, unul ar repăși asigurarea poate fi trecută asupra urmașului, dacă societatea e avizată în scris despre aceasta.

Oferta și polița se emit pe un singur nume, pe numele președintelui corporațiunii ori al directorului stabilimentului.

Premiul de asigurare îl stabilește societatea, în care scop sunt a se arăta datele necesare relativ la numărul membrilor, ocupațiunea lor și suma de asigurat. Competința de poliță este K 6.—

Dacă se asigură toți funcționarii unei întreprinderi, societatea acordă anumite rabaturi în premii, rabaturi, cari variază — conform numărului funcționarilor — dela 10—30%.

*

Femeile încă se pot asigura împotriva accidentelor. **Asigurarea femeilor împotriva accidentelor** se face — cu oarecari deosebiri — după modalitățile asigurărilor individuale. Pentru ocupațiunile lor speciale (servicii în economia casnică, în funcțiuni private și publice etc) este întocmită o classare specială a rizicurilor. Intrucât au ocupațiuni ca și bărbații, se iau în aceeași categorie, dar totdeauna cu o classă de rizic mai înaltă.

*

Omul însă nici când nu este expus la atâtea accidente ca în timpul copilăriei sale. Ori cât de mare ar fi grija părinților și a îngrijitorilor, accidente la copii sunt inevitabile. O neînsemnată întoarcere a ochilor dela copil, poate produce nenorocirea. Și câți copii nu se nenorocesc și nu devin nenorociți pentru toată viața lor, rămânând schilavi și incapabili de lucru. Împotriva accidentelor copiilor încă se fac asigurări. Acestea se numesc **asigurări de copii împotriva accidentelor**. Ele se contractează cu **restituirea premiilor**. Aceasta e a se înțelege așa, că dacă copilul a ajuns etatea de 18 ani, — după un anumit timp — se restituie premiile plătite. Astfel societatea suportă rizicul numai pentru dobânda banilor câtă vreme aceștia sunt în posesiunea ei. Premii se plătesc până când asiguratul (copilul) a ajuns etatea de 18 ani. Restituirea de premii se face când asiguratul a ajuns etatea de 24 de ani eventual și mai curând. Asigurarea se face și se extinde pentru caz de moarte, pentru caz de invaliditate permanentă și — pe lângă un anumit adaos de premiu — pentru spesele de vindecare în caz de accident cu consecințe de invaliditate permanentă sau trecătoare.

Restituirea premiilor se face fără considerare la împrejurarea că societatea a dat sau nu despăgubire de accident în decursul asigurării. Competințele cametele banilor (premiilor) și adaosele pentru rizicuri excepționale, nu se restituiesc. Din contră se restituiesc adausele pentru spesele de vindecare.

Dacă un copil devine prin accident invalid, până împlinște 24 de ani, i se dă ca rentă 5% a sumei, ce se stabilește în proporție cu incapacitatea sa permanentă de lucru, iar la vârsta de 24 de ani i-se plătește întreaga sumă de despăgubire și și premiile plătite. Condițiunile de asigurare deci sunt foarte favorabile.

Premiile variază — după etatea copiilor de asigurat — dela K 3'48 până la K 12'68 după fiecare K 1000 — asigurată.

De încheiere putem spune că „Banca generală de asigurare“ a făcut deja pregătirile de lipsă ca în timpul cel mai scurt să poată cultiva și ramul asigurărilor împotriva accidentelor. Cum știm, banca no-

stră, ca instituțiune tinără de asigurare, cultivă până acum în contul său propriu numai asigurările contra incendiului și asigurările asupra vieții. Noul ram de asigurare deocamdată îl va cultiva în mod mijlocit. Afacerile le va încheia cu ajutorul și garanția unei bănci speciale, care se ocupă exclusiv cu astfel de afaceri, cu institutul de asigurare împotriva accidentelor „Nationala” din Budapesta. Toate instrucțiunile, scriptele și actele (oferte, polițe etc.) se vor face cât se poate de lămurit ceea ce va constitui o mare înlesnire pe sama publicului nostru.

Despre începerea activității sale în noul ram de asigurări, „Banca generală de asigurare” va face în scurtă vreme publicațiunile necesare.

Circularul P. S. Sale Episcopului Cristea.

Revista „Közgazdasági Közlemények” publică în numărul său din urmă la loc de frunte cunoscutul circular al P. S. Sale Episcopului Cristea, tradus în întregime în limba maghiară și-i face aprecieri foarte elogioase și binemeritate. Publicarea circularului se face sub titlul „O pastorală episcopescă nobilă și de o frumusețe rară”, (Egy ritka szép és nemes püspöki pásztorlevél) și face ca introducerea următoarea a precie: „Exelența Sa episcopul Caransebeșului Dr. Miron E. Cristea a adresat clerului și poporului din diecesa sa o pastorală în afaceri de asigurări, care în urma conținutului ei nobil și practic merită să fie cunoscută în cercurile cele mai largi. Aceasta ne a îmbărbătat pe noi să o publicăm în traducere maghiară”.

După aceasta măgulitoare apreciere urmează drept dovadă frumosul circular în o bună traducere maghiară, iar la sfârșit observă numita revistă:

„Ce tendință frumoasă și înălțătoare când de pe amvon se propagă avantajile asigurării de viață și contra focului! Numai dacă sămânța bună aruncată ar fi căzut pe pământ roditor.

Aprecierea aceasta a frumosului circular ne poate servi ca deplină satisfacție pentru înjurăturile dela „Pesti Hirlap” apărute de curând, fiindcă e obiectivă și venită din cercuri pricepătoare, iar nu plămădită în niște creeri, orbiți de șovinism, care totdeauna împiedecă judecata obiectivă.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 30 August 1912.

Urcarea etalonului oficial la Banca Angliei semnalată în numărul nostru ultim a urmat în săptămâna aceasta, cu 1% la 4%, deși Banca a primit rotund 1 mil. funți st. din America. În urma acesteia viitorul apropiat este privit de cercurile financiare mai pesimistic. Etalonul se menține de altcum pe toată linia la nivelul urcat de mai înainte. În London discontul privat este constant 3¹/₈%, în Berlin a cotat 4% și bani pro ultimo 4⁵/₈%. Singur Paris-ul cotează 2⁵/₈%.

În piața internă situația este continuu încordată. Băncile particulare continuă a stă în rezervă și astfel în piața deschisă lipsesc ofertele de bani cu desăvârșire. Singurul izvor de bani este Banca Austro-Ungară, ia care înaintările întrec cu mult scadentele. În urma acesteia discontul privat s'a urcat în Viena la 4¹³/₁₆%, iar în Budapesta a cotat 4¹³/₁₆%—5% pentru cambii de prima bonitate, 5¹/₂% pentru bănci mijlocii și escontori și 6¹/₄—6¹/₂% și mai bine pentru cambii comerciale de portofoliu.

CRONICA.

„Deja le-a venit rândul și băncilor românești”. Sub titlul acesta resp. de „Már a román bankok is” „Gazdaszövetség”, organul agrarienilor aduce știrea, că deja încep să falimenteze și băncile românești, „cari țin atât de mult la olaltă, — lucru ce — zice — caracterizează situația dezolată a pieței de bani”.

Banca românească cu pricina ar fi „Concordia” din Lugos, (!) a căreia direcțiune — zice — a hotărât a propune adunării generale liquidarea societății, liquidare pe care o va luă asupra sa „Krássói takarékpénztár” sau „Lugosi Népbank”.

Îngrijorarea celor dela „Gazdaszövetség” este neîntemeiată. „Concordia”, ce este drept are un nume frumos românesc, a trăit din clientela românească, ba își are înregistrată și firma românește dar nu este românească. E condusă de câțiva Deutsch-i, de Stern-i, Spitzer-i și alții. Firma românească și si angajarea câtorva Români în serviciul ei, nu sunt decât apucături negustorești — pentru seducerea țărânimii neorientate.

Posta Redacțiunii.

Dlui Dr. Andreiu Pop, Huedin. Importul articolului din chestiune este oprit.

Sumar.

„...Învăscute în piele cămătarilor?...”. — Forme tipice de organizație economică-socială. — Asigurări împotriva accidentelor. — Circularul P. S. Sale Episcopului Cristea. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: „Deja le-a venit rândul și băncilor românești”.

„HAȚIEGANA”, institut de credit și de economii

societate pe acții în Hațeg

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **cassar** la centrala institutului în Hațeg, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salar K 1,600— anual plus tantiema statutară. Dela reflectanți se cere;
2. Să dovedească cunoașterea cel puțin a limbii maghiare pe lângă cea română.
3. Să fie maioreni cu serviciul militar îndeplinit, dar nu trecuți de 40 de ani
4. Să depună o cauciune în bani ori hârtii de valoare în sumă de K 3 000.—.
5. Absolvenții școalelor comerciale sunt preferiți.
6. Alesul după un serviciu de un an poate fi definitivat cu drept la fondul de pensuni.
7. Terminul concursului este 15 Septembrie 1912, iar postul se poate ocupa cu 1 Octombrie 1912.

Hațeg, 26 Iulie 1912.

4-4

Direcțiunea.

„Aurora” societate de împrumut și păstrare în Nasăud

(Naszód)

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *comptabil* la acest institut prin aceasta se escrie concurs cu termenul de însinuare până la 30 Septembrie a. c. st. n.

Concurenții vor instrui cererile lor cu următoarele documente:

- a) că au absolvat o școală sau academie comercială cu succes;
- b) că au praxă de bancă ca să poată conduce toate agendele comptabilității independent;
- c) că au cunoștință de limbi resp. în ce limbi pot purta corespondența;
- d) că sunt versați în agendele cărții funduare;
- e) că sunt liberi de serviciul militar;
- f) că au purtare morală inexceptionabilă.

În fine concurenții își vor preciza retribuțiunile resp. emolumentele pe lângă cari doresc a ocupa acest post.

Nasăud, (Naszód) la 20 August 1912.

Direcțiunea societății de împrumut și păstrare „Aurora”.

(2-2)

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE”

☺☺☺ societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben ☺☺☺

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA, directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„BANCA GENERALA DE ASIGURARE” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

— Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile. —

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. ≡≡≡ Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi permise oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare”
Sibiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina”.